Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 1

Biel Mesquida
Els detalls del món

Editorial Empúries
Barcelona

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 2

El Port de Sóller

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 3

IFIGÈNIA EXPRESS

ELS LLIBRES FAN QUE LA VIDA QUEDI gravada dins la xarxa de les lletres i gràcies a això és possible que les històries no es dissolguin en pols, en fum, en vent o en no res. Pensaves això, Pere Antoni Palerm, quan tornaves de la biblioteca Adrover on t'havies passat un altre horabaixa d'aquest gener de 2002 tan humit (la calç de les parets de la teva cambra suava), tan gelat (al matí havies de tirar un poal d'aigua freda damunt el parabrisa del cotxe perquè hi havia una làmina de gel), tan inclement (el succés de l'alemany, Stephan S., que al llogaret de Moscari va pegar cinc trets a la seva al·lota alemanya, Dagmar, amb un revòlver magnum 357 i després se suïcidà era tot un inici de conte), tan carregat d'epidèmies de grip maleïda (et feia una porada agafar fred), cercant informacions per a la teva recerca sobre Marta Teresa Cocollina Carvalheiro, una escriptora portuguesa dels anys quaranta que havies trobat que tenia arrels mallorquines en tota la seva obra i que constituiria el nucli real d'aquella novel·la que volies escriure. Tot havia començat a la cafeteria A Brasileira de Lisboa, on una vella dama, quan et va sentir xerrar en bon felanitxer amb la teva girlfriend, na Katina Santaló, va tornar com boja d'alegria. De Mallorca ho sabia quasi tot gràcies a les novel·les i els dietaris de la Cocollina. Així fou com et comprares tota la seva obra —tres novel·les (*Miramar*, *Home amb quatre vides* i *Les paraules i la carn*) i un dietari titulat *Immemorial*— i t'enamorares de la desconeguda autora. Quan intentares esbrinar la seva vida, començaren els problemes. No havia deixat hereus i la senyora de companyia que li

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 4

tancà els ulls havia desaparegut. El gran pis on habitava a prop del Chiado l'havia deixat a l'ajuntament i s'havia convertit en unes oficines de la policia local. T'informaren que tot el mobiliari i la biblioteca foren malvenuts als pedacers. Tu ja coneixies desastres d'aquests dins la cultura catalana (feia uns mesos la mare d'un amic teu havia trobat als fems una traducció al català de *La família de Pascual Duarte* escrita del puny, lletra i signatura de Dhey), però veies que pertot passaven els mateixos desastres. Emperò avui estaves content. Si no t'haguessis hagut de treure els ulls per desxifrar la lletra embullada de cal·ligrafies grandiloqüents del jutge Antoni Dezcallar Cortès —un polígraf que havia comentat els successos que més l'havien impressionat del seu temps i que tu creies que sortia esmentat de rebot al dietari de la Cocollina—, potser sortiries de marxa per celebrar-ho, perquè encara que demà vespre fos la revetlla de sant Antoni tu havies decidit dir adéu als foguerons. Estaves a punt d'arribar al punt de màxima incandescència, al punt més fosc.

Llegies a l'ibook nou de trinca allò que havies transcrit. «El desllorigament de la història del pres Damià M., de mal nom Setsero, ha estat possible gràcies a la molta circumspecció de la grassa senyora Frauli, que sense cap excessiva nitidesa m'ha revelat algunes de les tessel·les del mosaic que em mancaven. El pare d'en Setsero nomia Alfons i la seva mare Sebastiana. Eren amos de la possessió de Son Airecel, a prop de Selva. Havien tengut dues filles —n'Àngela i na Isabel— i un fill —en Setsero. Alfons, quan Isabel tenia nou anys l'envià a Portugal a ca un besoncle llunyà per no haver de donar menjar a tantes de boques i això en Setsero no li ho perdonà mai. Vaig poder saber per les actes judicials i els xafardejos d'un escrivent que els fets foren molt senzills. En Setsero havia sortit un capaltard amb son pare per romandre a Inca, on vendrien l'endemà les ovelles; però, just sortir de Selva, retornaren d'amagat a la possessió i veieren com en Felip, un foraviler veïnat, era rebut amb alegria per na

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 5

Sebastiana, entrava a la casa i no en sortia de tota la nit. Des d'aquella feta el pare d'en Setsero va perdre el remuc. Al cap d'un any va estar fet d'ell i morí sense que li diagnosticassin cap malaltia. Na Sebastiana i en Felip es casaren abans que la família s'hagués llevat el dol. N'Àngela i en Setsero estaven amarats d'odi i de ràbia contra sa mare i el padastre. Ell declarà que la mare ho sabia i els tenia por com si fossin dos dimonis. I passaren uns anys i ella de cada vegada estava més malalta. En Setsero moltes de nits anava fins a la cambra dels assassins de son pare i obria una mica la porta perquè es desvetllassin. Després escoltava el regir dels seus batecs dins el cor de la tenebra. Finalment una d'aquelles nits en Setsero digué al jutge que no va poder aguantar pus i els apunyalà. Estic segur que ho varen fer plegats, n'Àngela i ell. En una mala fi de llocs de la descripció dels fets es veu la intervenció de la germana, però des del primer moment ell es va declarar com a únic culpable. El condemnaren a cadena perpètua. N'Àngela només va viure per a ell fins que, al cap d'uns anys, agafà una tisi i morí. En Setsero, com si la desaparició de la germana es prengués, la seguí a la fossa al cap d'uns mesos. I la germana petita? Què li va passar, a na Isabel, que no surt citada per enlloc en tota la paperassa oficial?». Quan acabares de rellegir aquest interrogant sentires una opressió al pit. La plagueta del jutge acabava així i no sabies si n'hi havia una altra. La catalogació d'aquella biblioteca privada era molt rudimentària, i hi havia caixes i caixes per documentar. «Un altre mal endèmic d'aquesta culturetxa nostra», amollares mentre anaves a encalentir-te un tassó de llet.

Qui va ser Marta Teresa Cocollina Carvalheiro? Foren dies i dies que et passares, apassionat Pere Antoni Palerm, escorcollant capses i capses amb etiquetes que no et deien res del material que descobries. Primer va ser un passatge de Jaume I de Palma a Barcelona. Després uns bitllets de tren a Madrid i de Madrid a Lisboa. Quan ja creies que ho havies mirat tot apare-

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 6

gué un carnet de notes: «Lusitania Express. He comprat tota l'obra literària d'una escriptora que és, sense cap dubte, la germana de n'Àngela i en Setsero. En el seu dietari *Immemorial* surten la possessió de Son Airecel i Selva i Inca i Palma i les excursions per cercar alga a l'albufera d'Alcúdia, tot el paradís perdut de la infantesa de na Isabel Matamalas Boixadors. Si em queda temps i humor confegiré la història d'aquesta família marcada per un fat terrible, tràgic. Sí, crec que en Llorenç Villalonga tenia raó quan deia que Mallorca era una illa quasi grega». Malgrat que s'hagin esventat les cendres d'aquests humans que has investigat, pensares en llegir allò, gràcies a l'obra de la Cocollina, a les notes del jutge Dezcallar i a la meva futura novel·la *Ifigènia Express*, l'aroma de la memòria d'aquesta família restarà viva.

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 7

UN CERVELL SENZILL

DURANT MIG SEGLE na Bel de can Abís treballà de serventa a casa de la senyora de Son Alba. Totes les amigues i conegudes de donya Teresa Ventayol li tenien enveja per mor d'aquella engi-nyosa Bel que des d'una època tan llunyana havia fet tots els benèfics papers de l'auca domèstica: netejar la casa, cosir, rentar, planxar, dur l'hortet i el corral i fer d'excel·lent cuinera. Na Bel embolicava tot això amb una absoluta fidelitat a la seva senyora. De cap a cap d'any duia un mocador d'indiana, agafat amb una agulla de cap vora el clatell, d'un color grisenc com la bata de llista que es posava damunt la brusa i la falda, que, des de la mort del seu fillol Julià, eren d'un negre ala de mosca. Tenia la cara molt magra, uns pòmuls trets i uns llavis arregussats que deixaven veure dues dents prominents. A la costura de ca les monges de la caritat de Biniamar, on va anar només fins als sis anys i on aprengué tota la lletra que sabia, les companyes la insultaven dient-li: «Bel dents de conill / si no vas viva / tendràs un fill. / Bel dents de somera / si no vas viva / faràs peguera». I després l'empenyien, la punyien i la maltractaven fins que la feien plorar. Malgrat que sor Remei li demanava i exigia que digués qui li havia fet mal, ella no va acusar mai cap de les nines. «He caigut quan venia de ca nostra» o excuses semblants servien per tapar aquell martiri constant que finalitzà quan sa mare, madò Rafela, que feia el rodó d'una taula camilla, li va dir que ja s'havien acabat la pardaleria i el perdre temps i que a partir de llavors l'acompanyaria cada dia a la possessió de Son Singala, on l'ajudaria a guanyar el jornal i a dur la creu. Aquest fet

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 8

coincidí amb la mort del pare picapedrer, que va caure d'una bastida. Madò Rafela, amb la fredor i la perseverança d'una pagesa que n'ha vistes de tot color, li ensenyà allò que ha de saber una dona pobra que ha de fer feina per altri: ordenar, netejar, sargir, cosir, cuinar, fer malla, punt i ganxet, arreglar el bestiar i, sobretot, dir sempre que sí a totes les necessitats i els desitjos dels senyors. Els dos germans majors de na Bel, un repartidor i un mecànic, es casaren joves i s'establiren a Ciutat. Na Bel va viure amb sa mare fins que una embòlia la tomà de cul dins la cuina de Son Singala, i quan va venir el metge, don Macià, només va poder certificar la defunció. «Ha estat una pujada forta de sang. Tà mare ha tengut molta de sort perquè amb el porquim que menjava hauria pogut quedar tocada i l'hauries haguda d'estopejar com si fos un moble fins a la mort. I solen viure molt, els…». Amb aquestes paraules don Macià li havia donat un condol desfressat d'enhorabona. Bel tenia devuit anys i un futur ben buit.

L'amo en Biel de Son Singala les hi fa passar putes. Sense la protecció de madò Rafela, na Bel es va veure relegada a fer les feines més dures i pesades: guardar vaques i porcs al camp, munyir cada matí, treure aigua per preparar les segonades de les truges o fer les bugades per deixar blancs i perfumats aquella tracalada de llençols de fil, etc. Se sentia com una condemnada però no hi veia sortida. Com que sempre havia estat òrfena de festes, va tenir una gran alegria quan la convidaren al Dijous Bo. No havia estat més que un pic a Inca i tot aquell truller li semblava meravellós: la fira del bestiar amb cavalls, muls, ovelles, i aquells animals que no havia vist mai —un lleó, un estruç, uns cignes, un camell— que li digueren que eren del zoològic del senyor del Fangar; l'exposició de ramells amb uns rosers divins amb flors de tota casta de formes i colors, unes colocàsies gegantines, uns filodendres immensos: aquell conjunt de casetes de tir i de llepolies, de cotxets de xoc, i la gran rodo-

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 9

ta que feia voltes com una sínia li duien un record boirós i feliç d'una vegada que son pare l'havia duita al Ram; hi havia un ball amb una orquestra que tocava cançons que ella havia sentit a la ràdio —*Granada*, *Ojos verdes*, *Sabor a ti*. Un home d'una trentena d'anys la va treure a ballar, i na Bel quasi sense témer-se'n es va sentir fent voltes i voltes al ritme d'un pasdoble. Després, en Xim, que vivia a un llogaret a prop de Sineu, la va convidar a beure i a menjar. Quan ja estaven morts i cansats de ballar la va dur a fer una volta pels jardins de l'estació. Just devora uns pins la va estrènyer fort, i malgrat que na Bel va cridar fins que va tenir alè —els crits es perdien dins les músiques dels altaveus—, la va violar bestialment. Na Bel va tornar a Son Singala tota plena de rapinyades per l'esquena, amb una ferida de mossegada al mugró dret i amb la roba destrossada; es tancà dins el seu enfonyall just devora les pallisses i va plorar i gemegar tota la nit fins que va sortir el sol. Va jurar i decidir que pus mai més es refiaria d'un home. L'endemà declarà la seva intenció de partir, i al cap d'un mes, després d'haver passat comptes i haver col·locat les seves quatre coses dins una maleta de cartró que s'havia comprat al poble, partí amb el carro d'un missatge que anava al Pont d'Inca per dur-hi garroves.

Un bar providencial. Just davant l'Agrícola, on la va deixar el missatge tota perfumada de garroví, na Bel va veure un bar i no s'ho pensà dues vegades. En els pobles estava mal vist que les dones entrassin en aquells llocs només per a homes, però el fet de veure una madona grassa darrere la barra l'animà. Encara no feia un quart que havia entrat dins el Bar Corredor i ja tenia una idea de feina. Havia d'anar a un xalet devora Son Rul·lan, Villa Teresa, on la senyora necessitava una teta, cuinera i criada alhora. «Amb aquesta cara de bona al·lota que fas i amb les poques exigències que tens, segur que donya Teresa t'agafarà». Na Bel va pensar que allò era un miracle: l'arribada al xalet havia estat un èxit. El nin de set anys havia caigut d'un arbre i plorava tant

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 10

que només les mans beneïdes de na Bel pogueren netejar-li la genollera sangonosa amb un poc d'aigua fresca i un d'aquells mocadors perfumats d'herballuïsa que tenien propietats curatives. Això de poder curar era l'única cosa bona que na Bel havia heretat de sa mare, perquè els dos germans s'havien quedat la caseta de Biniamar i els tres quartons de garriga: unes arts secretes i personals per poder guarir maldecolls, ferides infectades, malbocins i d'altres malures. El nin es va aturar de plorar i donya Teresa va veure que aquella al·lota que encara no tenia vint anys i feia cara de quaranta podia ser la seva salvació. La primera nit, dins aquell llit de llençols finíssims, na Bel pensà que havia tingut molta de sort. Donya Teresa tenia uns trenta anys i havia quedat viuda amb un fill, en Pauet, per mor de la guerra civil. L'agafava un mes de prova i si tot anava bé podria quedar-se per sempre amb ells. Na Bel somnià una vegada que havia anat a la platja de l'Arenal amb tota la gent de Son Singala. Els homes s'havien despullat per dur a banyar els cavalls i les dones s'havien remullat amb llargues bates blanques. Ella s'ho mirava tot des de la vorera de l'aigua, que intentava buidar amb una copinya molt grossa que havia trobat a les dunes d'assutzenes. Després es pongué el sol amb una llum molt vermellosa, com si la mar fos una bassa de sang.

I passen els anys. En Pau era un àngel. Na Bel el despertava, el rentava, el vestia, li donava el berenar, l'acompanyava a l'escola. Després no s'aturava de fer totes les feines de la casa i el dinar. Quan en Pau tornava de costura, li demanava que li contàs tot allò que havia après. Servia el dinar a donya Teresa, que es passava els matins per Palma visitant amigues i arreglant assumptes, i a en Pau. Després menjava totasola dins la cuina. Els horabaixes planxava, sargia, ordenava i feia de jardinera. Després preparava el sopar. Sempre tenia una estona per jugar amb en Pau vora aquell jardinot abandonat que a poc a poc, amb els seus sabers foravilers, havia convertit en un paradís. L'engron-

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 11

sadora, penjada entre dos pins, era una de les grans felicitats d'aquells vespres que semblava que no s'acabarien mai. Però en Pau es va fer gran i un cop fet el batxiller i el preuniversitari partí cap a Barcelona a estudiar d'arquitecte. Na Bel, per costum, cada matí entrava dins la cambra d'en Pau i ho mirava tot —els quadres de les parets amb l'àngel de la guarda i la Mare de Déu de Lluc, el llit amb el cobertor de ganxet que ella li havia fet quan va acabar quart i revàlida, el secreter amb aquells llibres tan ordenats— i els ulls li espirejaven. El canari d'en Pauet, que ella li havia regalat pel seu sant, va morir dos mesos després de la seva partida. I na Bel va demanar a donya Teresa si el podia fer embalsamar. Ara, quan donya Teresa i en Pauet li han preparat una festa per celebrar que fa cinquanta anys que està amb ells, s'ha posat el vestit groc de seda que es va comprar per anar a la graduació d'en Pau, ha agafat el canari dissecat, l'ha estret ben fort entre les mans i li ha donat una besada al bec que ha durat molta d'estona.

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 12

EL CELMAR DE TINTA

EN AQUEST MOMENT de la història de la civilització, els humans de totes les llengües i cultures del planeta, pobres o rics —i no tant se val!— estan amarats d'inquietuds. Jònia de Mataró, vint-i-cinc tacos, pèl-roja com Isabelle Hupert, concertista de piano clàssic i digei de música electrònica, havia sortit de l'antiga casa dels amos de Son Caliordís, per travessar el jardinet d'herbes d'olor i entrar dins l'ametllerar on creixien les mates de margalides grogues i blanques entremig del bladar verd. Heliòtric d'Estellencs, el seu amant aquests darrers dos anys, el temps que separava els seus aniversaris, soci d'una empresa de software fundada seva en acabar la carrera, preparava l'arròs sec de bacallà amb el qual decidí celebrar, aquest divendres sant de 2004, l'arribada del seu amic coral de la infantesa, Rasmun de Banyalbufar, comercial de cuines alemanyes. Havien programat passar les vacacions de Pasqua plegats, Heliòtric i Rasmun, amb un intercavi de cels (emails), que era la seva forma de conversa habitual. La pàgina web de l'empresa de cuines de Rasmun, l'havia feta Klonic d'Heliòtric i fou un èxit tan gran que Rasmun va ser ascendit a cap de comercials. Aquells dies a la possessioneta encaramellada en una vall de muntanyes entre els dos pobles de quan eren nins, seria tota una festassa. En el darrer moment, Rasmun els comunicà que vindria amb un amour fou, Sèquigrar de Morella, un pintor valencià que havia conegut en un viatge de feina a Berlín: «Us agradarà, té un aire de David Carradine i no parla gens. Brutal!». Per un estrany fenomen lluminós del sol entre els núvols, Jònia va veure el bmw vermell tot lluent

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 13

quan enfilava el caminal de xipresos cap a la casa, mentre ella, amagada per l'ombra, no podia ser vista. Rasmun va fer sonar el clàxon i, quan tornà el silenci dels ocells, s'obrí la porta del copilot i va sortir Sèquigrar. Jònia va pensar: «M'agrada aquesta aura d'originalitat i de fascinació que desprèn el seu cos, aquest aire d'orgullós abandó». L'encontre entre els quatre va ser calidíssim i tendre. Davall el porxo cobert d'heura beveren Veuve Cliquot, assaboriren ostres, devoraren l'arròs diví, parlaren fins que varen tenir alè i brindaren molts de pics pel sol fet de ser vius. Sèquigrar, dins la bullanga, era com una illa de serenitat. Quedava moltes d'estones penjat mirant la costa estellenquina i aquell mar que no s'acabava mai i només repetia fluixet: «Celmar, celmar, celmar de tinta». Les hores que seguiren foren un tobogan de gusts. D'una manera harmònica es distribuïren els espais, les feines, les converses. El primer vespre vetllaren fins a la mala hora: s'engataren, fumaren herba, es contaren històries. L'endemà feren panades, robiols i senyorets. Rasmun i Jònia anaren a cercar llenya de pi i d'alzina i encengueren el forn venerable del corral. Heliòtric preparà la pasta de les panades i li ensenyà a Sèquigrar la confecció d'aquella forta tradició mallorquina. Sèquigrar mirava Heliòtric com es contempla un quadre abstracte en què tot és un tractat de tacte, de color, de moviment, de densitat. Heliòtric el va veure brillant i deshumanitzat, molt d'aquest temps. Després, tots dinaren de frit de xot amb molt de fonoll i pebre de cirereta. Cap al tard, Jònia escoltava *My way* cantat per Ella Fitzgerald, mentre pensava que Rasmun era un home que duia a l'espatlla un relat i desitjava que no passàs el temps. Rasmun li demanava a Jònia que interpretàs al vell i poc afinat piano mallorquí la *Sonata núm. 61* de Haydn, i l'empenyia així: «Quan la teva mà dreta es llança, dins l'Andante, per aquesta melodia en octaves frapants, és com si Haydn es convertís en un lied de Schubert». Els matins eren curts, els horabaixes inacabables, les nits esplèndides. Suspengueren les visites d'altres amics i es tancaren dins Son Caliordís

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 14

com uns assetjats per la pesta. Molt tard, dins la nit de la segona festa, Heliòtric mirava una aquarel·la de Sèquigrar on es veia la negror transparent del cel i del mar ple d'ones negres. Heliòtric descobria que, des que el va veure arribar, l'estimà. «És com si em banyàs en un poema d'un celmar de tinta. I saps què és la tinta: sutge i cola». Les afinitats electives no succeeixen a l'atzar. Com si no res al final d'aquella setmana Jònia i Rasmun feren les maletes plegats i Heliòtric i Sèquigrar decidiren passar el que quedava de primavera a Son Caliordís.

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 15

LA NOSTÀLGIA ÉS IRREVERSIBLE

El paisatge de la vida és el text

ELS CAPALTARDS D'AQUELL ESTIU eren lents, melats, mozartians com un divertimento. Algú havia posat al lector de compactes el *Montego Bay Spleen* dels St Germain i les notes d'aquell jazz joguiner s'aferraven com una pàtina musical a la cúpula de la glorieta tota trunyellada de flors de gessamí, als roquissars tapats d'alga fresca de la tempesta nocturna, a l'horitzó blau fort de la badia. Dionísia Èdria, amb una monya espessa semblava més grandiosa que mai. Duu una brusa de punt de seda de color cru embotonada fins al coll. Contempla com una mosca escala el cim d'un pastisset de te. Salvador Baroyannis, enfonyat en una butaca d'orelles, beca mentre llegeix entre somnis que el president de Bertelsmann, Thomas Middelhoff, deixa el grup perquè no li donaven suport per sortir a borsa. La Vil·la Varvara, situada estratègicament per un milionari rus dels anys trenta del segle passat damunt un promontori de pins al costat de cala Engosauba, és un caprici racionalista dins la costa formenterenca. Dionísia Èdria no duu res davall la faldilla llarga amb un estampat d'orquídies liloses. Salvador Baroyannis ha vist caure Bernard Ebbers (WordCom), Jean-Marie Messier (Vivendi) i Ron Sommer (DeutscheTelekom), i ell mateix cau de son. Algú s'ha posat a fer jazz des de l'Steinway de coa del saló. Deu ser Cédric Baroyannis, el malencònic fill del meu home, que intenta commoure les cigales del jardí, pensa Dionísia Èdria i encén una cigarreta finíssima marca Vogue. Virna Baroyannis, amb una anatomia de Lolita salvatge, està tancada dins la biblioteca obscura, perquè ha barrat totes les finestres,

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 16

on devora un e-mail de Nikki Way, un cosí seu d'enfora que arribarà per passar uns dies amb ells l'endemà següent. Li agrada pronunciar, fent ensalivar la llengua, les paraules tan lleugeres i misterioses del missatge: «Escric sobre la supervivència de les persones desaparegudes. Faig voltes per atrapar el passat. L'irreparable no ha succeït i tot recomençarà com abans: la cova d'Arruixamantells, el vell marí, la col·lisió de dos cossos dins l'aigua salada, les bimbolles que són les mateixes de llavors. Ho recordes? Tres anys són un parell d'eternitats aferrades amb superglú, no et sembla bé?». Virna Baroyannis, amb l'aire condicionat al màxim, sembla que llenega per una pista antàrtica. Li agrada que la casa estigui plena: l'arquitecte Alexandre Rostof, que sempre va amb vestits de fil cru i sembla una estàtua del parc; el metge Carles Ampòlit, que tottemps juga, beu i, d'amagat, persegueix la còrpora de Dionísia Èdria; Fedor Matamalas, el constructor, obsessionat amb els mosquits i amb la suor; Clara Ventós, la seva dona, amb marejos d'embarassada; Natàlia Castelló, una amiga de la universitat, plena d'il·lusions estiuenques… Davall el porxo que sobrevola la piscina envoltada d'unes falses ruïnes de Pollentia, comprades en una subhasta de Sotheby's, han començat a jugar a pòquer els tres convidats. Carles Ampòlit i Fedor Matamalas s'han posat les ulleres. Dionísia Èdria ha tingut un tremolor sobtat a les mans seguit d'un calfred per l'espinada. El crepuscle és sufocant. La calitja es veu dins l'aire solidificat. El llunyà dins el crepuscle sembla apropat i l'apropat, estranger. Quina passió empeny Dionísia Èdria cap a la carn de Carles Ampòlit? Cal demanar-ho als capcuruculls dels pins plens de tórtores salvatges, cal dir-ho a la buganvíl·lea hemorràgica que entra per la finestra del dormitori de la senyora de la Vil·la Varvara i sap els espasmes i les convulsions que tempestegen el mar d'una dona madura entregada als pensaments del gaudi interdit. Virna Baroyannis comença a pegar crits per tota la casa: «Anem a nedar al bufador Torrat. Venga, viciosos, ludòpates! A l'aigua plena de lluna!». Carles Ambòlit

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 17

desitjaria capgirar la situació, emperò resulta difícil quan tens tots els asos a la mà. Les cigales, gates de calor i humitat, pugen el to de la seva polifonia. Carles Ambòlit es demana: «De totes formes, on som?», mentre una imatge de Dionísia Èdria sortint amb un maillot refulgent de les ones se'l menja de viu en viu. Salvador Baroyannis es desperta regirat: el seu fill li comunicava que els deutes financers del seu grup pujaven a dos mil milions d'euros. «Cal saber que no hi ha res segur». Cédric decideix que la paraula on aferrar-se com un ham ardent és «província», o millor «tèrbola mafiosa província». La fosca ha entrat per totes les encletxes de Dionísia Èdria que entre la solitud de la glorieta sembla una mòmia ardent i abandonada dins la nit d'un desert. «Lagoutte d'or» pot caure d'un moment a l'altre damunt les vides dels humans.

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 18

CLAROR DE PRIMAVERA EN UN ESCRIT

PER DESGRÀCIA JA NO S'ESTILA ENVIAR CARTES. Per això quan vaig trobar aquell sobre on el meu nom estava escrit amb cal·ligrafia del col·legi de monges del Pont d'Inca i, sobretot, en llegir el nom de la remitent, vaig tenir una girada de ventre. Dona Dionísia Delport només podia ser la filla d'un poeta menor de l'Escola Mallorquina, Joaquim Delport i Magraner, que sempre havia quedat a l'ombra dels grans mestres, i només havia estat una mica il·luminat per uns articles meus on intentava rescatar alguns noms perduts d'aquella època de principis del segle xx, com la novel·lista Emília Aguiló, el rondaller glosador Sion de Son Aramar i els traductors Jaume Clar i Macià Palerm. Les notícies de l'Onu i dels inspectors que demanen a les totes més escorcolls, el negocieig dels vots del Consell de Seguretat, l'orgull ferotge del dictador Saddam Hussein, els discursos imperials militaristes i volats de Bush i el seu ajudant Blair, els periples del xotet de cordeta Aznar i el monolitisme del PP que s'esbutza de rialles i mamballetes al Congrés pel seu vot a la guerra (la protesta crua i aguda de Labordeta), la manca de debat sobretot a les tevés, els minuts de silenci que ja es fan per qualsevol cosa (i no n'hi ha pels morts de guerra de Txetxènia, de Colòmbia, del Sudan, i el degoteig carnisser d'Israel-Palestina, entre d'altres), les detallades informacions, sobretot per la Xarxa, sobre els desastres que produeixen les guerres comptabilitzant mort per mort, malaltia per malaltia, desolació i horror mental i físic per anys (els morts i ferits de Nagasaki i d'Hiroshima, els nins i els grans que moren sota totes les dictadures

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 19

d'ara, els morts de les Torres Bessones, etc.), tot això, accentuat per la mort a Barcelona d'una dama estimada, que m'estimava molt, m'havien deixat en un estat de cap lamentable: estava fet un ecce scriptor. Vaig obrir aquell sobre de color canyella amb un tallapapers de vori grogós esculpit d'elefantons. El paper carta també era canyella clar i la tinta negra, amb la mateixa cal·ligrafia anglesa, m'enlluernava. En transcriuré uns fragments perquè tenc permís de l'autora de l'epístola. «Estava aterrida perquè just quan anava a tallar un ram de fressèlies carabassa, que creixen de tota la vida en una pastera del jardí, em va caure damunt la mà dreta una aranya molt gran. No m'havia posat guants perquè no pensava fer cap feina difícil, i ara em trobava tota sencera tremolant amb aquell insecte que movia les mandíbules i les potes peludes sense canviar de lloc. El lloc era el dors de la meva mà dreta just on es troben el polze i l'índex. Sabia que l'aranya em mirava i jo tampoc no n'apartava els ulls. Sort que m'havia posat les ulleres progressives i podia comptar cadascuna de les seves intencions. Tenia tanta de por que m'imaginava que d'un moment a l'altre l'aranya es posaria a volar. Va passar molt de temps. Va passar un instant. Vaig pegar una revinglada amb la mà esquerra cap a l'aranya que va descriure la corba exacta d'una caiguda dins un redol de tiges verdes d'agapant. Per què li cont això? Perquè en aquell moment vaig decidir que li llimaria un petit conte inèdit del meu pare on mostra aquell gaudi del qual parlàrem en la seva darrera visita. Quin és el millor trajecte que ens pot ajudar a arribar al fons d'algú? Quins són els caminois secrets que van d'un humà a un altre humà?». L'escriptura de dona Dionísia era com una font de càlides tendreses, d'aquelles que t'enterboleixen els sentits i et fan sobrevolar el temps i la vida amb les carícies d'una serenitat batega dora. Vaig agafar amb una certa precipitació el text de Delport i Magraner. Una citació de Txèkhov sobre la mania de la brevetat era el preludi d'una suite dedicada a les clarors curtes i crues de la primavera sobre el cos mig nu d'un por-

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 20

queret adolescent que guarda el ramat mentre entona una cançó ben verda on surten pantafenes i gallets, pardals i ous entregats a donar-se gust sense treva. El poeta no amaga que li pugen les forces del desig per aquell cos d'ònix: un cant groller de suprema bellesa com un solc d'ortigues que creixen damunt el verdet.

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 21

ELS PRESAGIS NO SÓN EL MEU FORT

La major part dels humans no en saben res, d'ells mateixos
o del món, si la literatura no els ho ensenya

INTENT TREURE FOC DE LA NEU, calor de la gelor, tendresa de la duresa. Voldria bastir redols amb una mica de pau quan sonen insistents i eixordadors els tambors de la guerra de Bush & Sons (he demanat per internet un pepot que representa en Bush i quan li prems un botonet es posa a cridar bushismes a les totes i al final es menja una galeta i fa el bategot. Per què en Bin Laden ja no surt en els seus discursos i ara només s'umpl la boca amb en Saddam Hussein? No és com terriblement barata la teoria de l'Eix del Mal que els publicistes bushians ens guionitzen cada dia i tot el rotllo d'anul·lar els països que tenen armes de destrucció massiva quan no són dels «nostres», i, especialment, si en els seus territoris hi ha petroli que mou els cotxes, els avions i els coets de l'economia mundial? El pintor amic Guinovart, que té una exposició magnífica i que val l'alegria al centre cultural Pelaires de Palma, m'ho deia fa dos dies: «Els ciutadans de les províncies de l'Imperi Nord-americà hauríem de votar a les presidencials com els de la metròpoli. No trobes que caldria exigir-ho, així com estan les coses?». Li alab el sarcasme com a forma de resistència i li record que en temps dels romans donàrem emperadors a Roma i ara només tenim aquest xotet d'ampolla que nom Aznar i posa els peus damunt la taula quan està al costat de l'emperador Bush. Poc emperadorable el veig, encara que de més verdes…). Em trunyell blindatges contra tanta cruor electoralera que ataca per aquí, per allà i per onsevulla: mir al contrallum del pensament les declaracions i les fetes dels polítics que no s'aturen de dir que han fet el millor del

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 22

millor per al poble, i veig la sang negra i viscosa del txapapote que no s'atura de rajar i contaminar pel mal cap d'uns governants que no s'equivoquen mai. Sang de txapapote convertida en baralla pels vots, en mentides pagades, en caos organitzatiu, en manipulacions informatives, en gallecs humiliats, en cops baixos d'un PP embolicat amb totes les arrogàncies de la matusseria absoluta. I que per adobar el problema d'Eta, el diàleg és augmentar els anys de presó, i que per solucionar la inseguretat, fan de la presó un gueto sense reinserció possible. I per acabar d'arrodonir-ho, converteixen les mares (o els pares si tenen la custòdia) amb fills de menys de tres anys en funcionàries de l'estat (per no dir prostitutes) a cent al mes, en lloc de fer guarderies i escoletes per als nins. Però el cronista no volia tirar-se pel dret de la crítica salvatge. Fa dos dies em va venir a veure n'Helena Vallvé, una antiga amiga de quan feia biològiques a Barcelona, i m'explicà això: «Vaig llogar per telèfon un apartament als afores de Cala d'Or per passar uns dies de cap d'any completament sola. Estava estressada per un projecte esgotador. La primera nit vaig anar a dormir molt d'hora. Em vaig despertar a la matinada amb un malson: dues dones tenien una escena molt violenta, hi havia un ganivet i sang. I tot passava al saló. Em vaig aixecar per beure aigua. Els mobles em semblà que estaven moguts i vaig veure unes taques marronoses a l'estora. Vaig tenir por. El matí quan prenia el cafè amb llet a la terrasseta sobre el mar me'n vaig riure, de la meva por. La segona i la tercera nit el malson es repetí amb una angoixa molt forta. Vaig decidir que em passaria la resta de vacances a Palma. No coneixia personalment la propietària de l'apartament. Vaig anar a tornar-li les claus. Quan la vaig veure amb la seva amiga, amables i simpatiquíssimes, crec que se'm tallaren les paraules. Coneixia el futur d'aquelles dones i no podia confessar-ho».

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 23

XICARANDANES AL CONTRALLUM

Escriure una llengua estrangera amb les paraules de la tribu

MARGALIDA, LA PROFESSORA DE LITERATURA, m'ho va dir ben a les clares: «Andreu, ets un alumne excel·lent emperò un poc raret. Això no és dolent ni bo. Més aviat bo. Emperò com que et veig tan apassionat amb la recerca sobre l'obra de Manuel Boldú i Montaner, et vull cridar l'atenció de les dificultats d'aquest autor. No hi ha biografia, no hi ha arxius. Quasi no hi ha res publicat directament. Tot són poemes, fragments de novel·les, articles i textos perduts en diaris, revistes o algun assaig generalista. Hauràs de fer un feiner. Potser seria més fàcil que cercassis un escriptor més conegut». Estic segur que Margalida passava pena perquè em veia fent allò que no em convenia, corrent darrere un fantasma, un escriptor sense obra. I no es temia que allò, la fosca, la boira i el misteri que envoltava aquell nom i dos llinatges, era el catalitzador primer de les meves investigacions. De Manuel Boldú totes les informacions eren poc precises i contradictòries. Alguns crítics en parlaven com si fos escriptor sense llibres. Fill d'un banquer català que s'enamorà als anys vint d'una mallorquina de família aristocràtica amb la qual tingué dos fills: Manuel i Elisenda. Habitaven una vil·la del Terreno i els nins no anaren mai a cap escola. Els educaven professors privats sota la direcció de la seva mare, donya Dionísia, que estava considerada com una de les dones més belles i elegants de Mallorca. Alguns comentaristes la comparaven a Louise de Vilmorin. En els salons de Vil·la Nausica es reunien les figures més significatives de la intel·lectualitat palmesana (escriptors, metges, pintors, científics), una representació avantguardista de la colònia estrangera

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 24

i els visitants il·lustres (el comte Keyserling, D. H. Lawrence i Gertrude Stein foren tres dels convidats més coneguts). Als anys trenta, Manuel va participar en alguns Jocs Florals de Barcelona i, cop en sec, el 1936, es va fer falangista i deien que fou conseller àulic del comte Rossi i dirigent dels «Dragones de la Muerte». Desaparegué a la batalla de Portocristo i no trobaren mai el seu cos. Només es coneixen fragments d'una obra autobiogràfica: *Me Mòria*, en què conta les relacions incestuoses amb la seva germana. Vaig anar a la Vil·la Nausica. Estava envoltada d'un mur d'heura sobre el qual, com una constel·lació de núvols blaus lilosos, sobresortien les capçades d'un bosc de xicarandanes fosforescents al contrallum. Vaig estirar una campaneta. Havia parlat per telèfon amb una senyora de companyia de donya Elisenda, la qual que m'havia donat hora per aquell horabaixa. La vella dama que m'obrí la barrera em digué que la senyora estava malalta i que m'enviava una carta. Amb paraules plenes de cortesia em deia que no podia rebre'm i que m'adjuntava una còpia del darrer text del seu germà. Era el final de *Me Mòria*: «Sóc en una cambra vasta i obscura; dia rere dia faig feina per omplir-la de víbores i de serps. En arribar a l'habitació les serps s'ensopeixen acaramullant-se les unes damunt les altres de tal manera que em permeten colgar-m'hi damunt sense que em piquin ni em facin cap mal; aquest estat, que dura molt de temps, fa que m'hi acostumi i no tingui cap por d'aquest caramull d'ofidis; emperò, quan menys hi pensava, s'obren de sobte les finestres d'aquesta cambra i deixen entrar la llum del dia. Com empeses per un mecanisme solar totes aquestes serps es desperten de cop i se'm llancen damunt; les serps em destrossen i no n'hi ha cap que no em faci sentir el seu verí. Per terrible que sigui aquesta imatge, no és més que un dibuix feble d'allò que fan ordinàriament els humans i del que els succeeix el dia de la mort». Vaig llegir aquest fragment i vaig mirar de bell nou les xicarandanes al contrallum: eren núvols bellíssims i tremolosos de color violeta, d'un cel violeta.

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 25

MARBRE TEB

Tenia consciència de mi mateix com si fos la consciència d'un saber desconegut

ÉS MENTIDA QUE LES MÚSIQUES sien bones conductores de la memòria. La nit del sopar al tríplex de Joana Feliu i Jaume Matamalas no record cap banda sonora més que el renou de les ones quan esclataven en línies blanques damunt negre contra la línia de roques que separava la petita platja privada de la mar gran. Era tardor, no hi havia lluna i al fons de l'horitzó s'encenia silenciosa una tempesta. El motiu de la festeta era el vintè aniversari de les noces de Joana i Jaume. M'han quedat frases al vol: «Ens casàrem per l'església amb un capellà amb vaquers i dins els sestadors que, en un projecte racionalista molt escandalós, havia convertit en casa i taller en una possessió mig esbucada que ens regalà mon pare». «Has fet d'un casetó de pescadors un niu de vidre sensacional». «Per a aquestes bandes bicromes segur que t'has inspirat en el projecte d'Adolf Loos per a la vil·la de Josephine Baker». «El xampany francès em deixa desfeta». «Coneixes l'escultora Aina Picornell?». Aquí va ser quan et convertires en un nom: «Andreu Julià és el nostre banquer de confiança, Aina, i trob que li hauries d'explicar els problemes que tens per trobar marbres d'alta qualitat». Joana era extravagant, molt esnob i no tenia cap facilitat per saber les electricitats que es creen entre els cossos. Va ser dins el mirall aferrat a un pany de biblioteca que vaig creuar la primera mirada amb tu. Et donava l'esquena i tenia un llibre entre les mans. Per això les nostres mirades es varen poder recórrer amb impudor, l'una dins l'altra, sense que no es temés ningú. Era com si et conegués sense haver-te vist mai. El llibre es titulava *Diari d'un home de*

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 26

cinquanta anys i era una nouvelle d'Henry James que no coneixia. Aquell tríplex convertit en tres pisos oberts tenia alguna cosa de decorat propici a les emocions. Això ho vaig pensar precipitadament, deixant el llibre entre els marcs plens de fotos d'una calaixera imperi que hi havia davall un quadre de Mercant amb la badia de Palma que es transfigurava. Aina era una dona esfilagassada de quaranta-cinc anys, em vaig dir a mi mateixa mentre contemplava des de la terrassa superior el personal. Miquel, el biòleg amb qui m'havia casat pel civil quan nasqueren les bessones, parlava en una rotlada on podia identificar un psiquiatre, dos hotelers, dues dones de metges i un jutge. Conec bé el sabors de l'impossible. Tu, Andreu Julià, eres darrere com un pressentiment cert, i t'acostaves. Potser ho vaig veure en el mirall de la tenebra. No va ser una aparició la copa de xampany que m'oferires com una complicitat primera. Per què vaig tan i tan lenta en l'acció d'aquesta carta que m'he passat tota la nit somniant que s'escrivia? No em va llatina la ploma, Andreu Julià, i només record allò que vull. Per què em contares la història de Lilita Abreu, filla d'un rei del sucre cubà de principis de segle que vivia en tres continents, que fou amiga de Jean Giroudoux el 1910 quan aquest era lector a Harvard i enamorà tot el clan de la Nouvelle Revue Française, es casà amb un col·lecionista d'art, Vuillard la pintà el 1935, i fou amant de Saint-John Perse el qual li dedicà un poema? Era un monòleg. T'escoltava intentant conservar una sang freda inexistent. Quan m'explicares com era un dels palaus de l'Havana de Lilita en què tenien una granja de moneies amb un parell de majordoms per cuidar-les, vaig somriure. I en dir-me que segons el grau d'educació les moneies, ben vestides, podien passejar amb bicicleta, seure a taula o anar de viatge amb els propietaris, vaig rebentar. Feia mesos que posava damunt la gent i les coses una mirada indiferent. Amb tu, Andreu Julià, sabia que acabava de començar un temps d'equilibris fràgils, de maniobres d'aproximació i de distanciament, d'exaltació i de lassitud, de dents de

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 27

serra. Va passar emperò jo ja ho sabia, encara que et sembli impossible. Aquesta serra mecànica carnissera que m'ha deixat baldada. És la carta d'una baldada, Andreu Julià, malgrat que no m'agrada repetir l'evidència. Després d'aquell sopar de Joana i Jaume tot va anar molt de pressa. L'endemà mateix et vaig convidar al meu estudi de la Bonanova. No vull comptar el temps d'aquesta història. Et vaig estimar com una condemnada a la foguera que em deslliura en el darrer moment un seductor salvador. «L'amor és una experiència de la solitud», em digueres amb el teu posat més cínic mentre nedàvem com peixos en un caló a prop del Port del Canonge. No ho volia creure. No ho volia saber. Escric empesa per la ràbia, l'esclafament i l'angoixa. Em vaig separar de Miquel. Ell es quedà amb la custòdia de les bessones i la casa. M'hi empengueres, m'ajudares, em consolares quan em devorava el terror. Ahir vaig saber per un atzar ciutadà que la teva dona està embarassada. Andreu Julià, hi ha savieses que ajuden els nàufrags sense far. Me'n vaig per sempre de la teva vida. I tu quedaràs gravat fins al fons en la meva. Així de senzill. Aina.

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 28

IMMUNDÍCIA (I)

The entire world is a dreadful collection of memoranda

ESCRIVIES: «EM FA SENTIR MERAVELLOSAMENT BÉ expressar hostilitat envers mumare. He llepat amb lentitud cadascuna d'aquestes paraules molt de temps com si fossin un d'aquells polos de menta que em comprava mon pare fa vint-i-cinc anys a la fira del Ram. Mumare, em deixares sense olor. No sent cap olor. Ni la bona ni la mala olor. Crec que això, la pèrdua de l'olor, va ser el començament del desert. Record que era ben grandeta i encara duia paquet. Això ja era tot un símptoma que tu, mumare, registraves amb ràbia fonda. I un dia t'enfadares tant que no volgueres canviar-me els bolquers perquè deies que era una bruta que just netejar-me ja ho tornava fer tot damunt. "Na Tiana és una porca". Aquí va ser quan vaig decidir que no sentiria cap olor i que no t'estimaria. Com es poden recordar aquestes coses terribles que succeïren quan sembla que encara no s'ha constituït la memòria? Negre damunt negre. Per què escric tot això? Ha bastat aquesta telefonada teva, mumare, d'avui dematí per remoure aquest fons geològic de mi mateixa que em pensava que estava petrificat i que ha pujat a la superfície en el primer tremolor. I m'ha deixat amarada d'angoixa. Em pensava que la veu de mumare ja no tendria energia per estamordir-me, per regirar-me. Veig que anava ben errada. Fa quinze anys que vaig partir de Mallorca. Era el 1990. Just després de la mort de mon pare en un accident de cotxe. Toni i Rafel, els meus dos germans estimats, m'empengueren. Tu, mumare, em deies que havia tornat botxa. Que no estaria millor enlloc que a Palma de recepcionista a l'hotel Barbados. Ha! Ha! L'hotel Bar-

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 29

bados, just al començament de Can Pastilla, on vaig rebre la meva educació sentimental tan desgraciada. Allà vaig descobrir la ferocitat dels homes amb una clarividència castradora. No va ser fins que va passar molt de temps —instal·lada a Barcelona, fent de cambrera en una granja del carrer Petritxol primer i després d'ajudant de directora d'art de sèries de tevé i pel·lícules— quan vaig poder entreveure que la ferida no es guariria mai. Que era una part constituent de mi mateixa». Tiana, has tancat la plagueta de cobertes negres moleskine, que et va regalar Daniel, el teu estimat des de fa tres anys, mentre et deia: «L'han feta servir de Van Gogh a Picasso, de Hemingway a Chatwin». Tu encara no havies llegit aquests dos mestres de la lletra, emperò t'aferrares a aquell quadern de notes com a un salvavides entremig de la tempesta. Ara, Tiana, a la coberta del vaixell que et du a Mallorca, continues escrivint: «Ja m'acost vertiginosament a l'illa. Mir aquests edificis pantalla, aquests gratacels damunt les roques, a la vorera dels arenals, que esclafaven les garrigues i em pega una acubor forta. Veure la balearització en carn viva fa mal. Tota aquesta costa encimentada és fruit de la gangsterització legal, dels pelotassos entre constructors i polítics, d'una gent que no estima ni la terra, ni el cel, ni la mar. Aquest bosc de grues és esfereïdor. I n'hi ha pertot. Que som d'ingènua. He triat el vaixell per no veure les punyalades de les autopistes i el patchwork d'urbanitzacions que converteixen quasi tota l'illa en terreny urbà, i em trob de morros amb aquesta murada litoral que envolta la badia de Palma. Daniel ja m'ho havia dit: "T'has de blindar davant tot. Fa més de deu anys que no veus la teva mare, ni la teva illa. Prepara't per al xoc!". No puc definir com ha passat emperò m'he temut que penetrava dins el meu nas una mala olor. La sorpresa ha estat tan gran que he mirat al meu costat per veure si hi havia alguna matèria fecal. Res. M'he aixecat. He caminat per la coberta. La pudor ho empastifava tot. I tenia un origen molt clar: la pudor venia de la costa, de l'illa, de l'encimentada. Ho he entès tot

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 30

d'una. Ensumava de bell nou la merda, la merderada d'aquells edificis i d'aquelles urbanitzacions. La merda de l'illa. La meva merda. He de reconèixer que he tengut una alegria. Havia recuperat un sentit malgrat que la causa fos terrible, tràgica. Mumare, amb la seva cridada de socors, m'havia obert d'ampit en ample les portes de l'olor. M'ha entrat una tristor fonda: estava feta d'aigua de mar i de llàgrimes. Ho he entès a les clares: els indígenes no sentien la pròpia merderada perquè ja hi estaven acostumats. Havien caigut en la pèrdua de consciència i tot els anava bé: estaven anestesiats pel ciment i l'asfalt, dues drogues dures i ben espasmòdiques. Me n'he anat al lloc comú i m'he tret el cascabòs» *(continuarà)*.

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 31

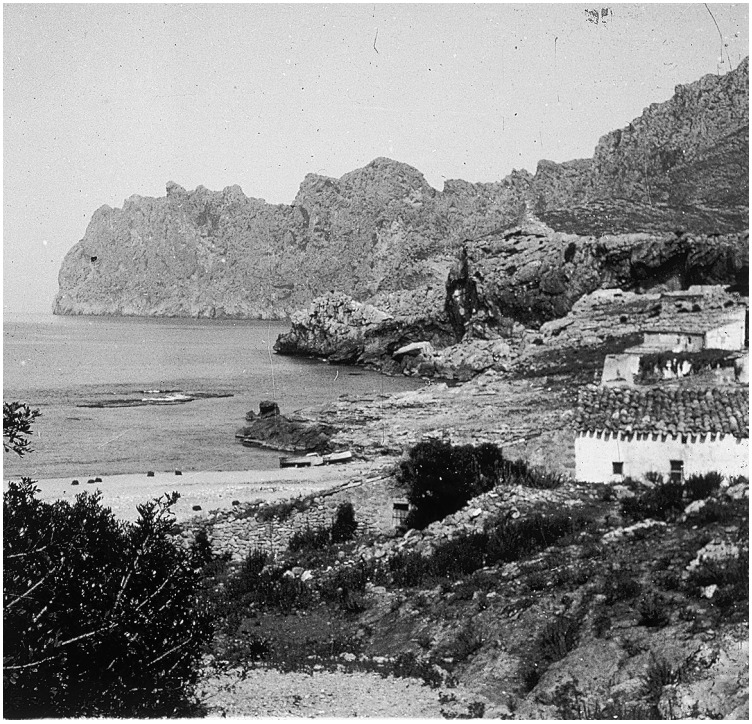

Cala Sant Vicenç

Diptico-detalls mon 15/11/05 19:18 Página 32